

Det Slovenske formandsskab for den Europæiske Union 2008

Det 7. Europæiske Møde med Mennesker, der Lever i Fattigdom

Bruxelles, 16. – 17. maj 2008

4 søjler i kampen mod fattigdom

Indholdsfortegnelse

Indledning

- Fru Vesna LESKOŠEK, Fakultetet for Socialt Arbejde, Ljubljanas Universitet, Slovenien
- Baggrund
- Baggrunden for det 7. mødes indhold.

Erklæring fra det slovenske EU formandskab til Rådet

De Europæiske Møder, en proces, der går fremad

Åbningsplenarmøde

- Fru Marjeta COTMAN, *Minister for Arbejde, Familie og Sociale Anliggender, Slovenien*
- Hr. Jérôme VIGNON, *Direktør, Direktoratet for Social Beskyttelse og Integration, Den Europæiske Kommission*
- Hr. Jean-Marc DELIZEE, *Minister for Kampen imod Fattigdom, Belgien*
- Fru Salomé MBUGUA, *delegeret fra det 6. Europæiske Møde med Mennesker, der Lever i Fattigdom - 2007*

Arbejdsgrupper

- Sociale Tjenesteydelser
- Tjenesteydelser af Almen Interesse
- Boliger
- Minimumindkomst

Tilbagemeldinger fra arbejdsgrupperne - Kommentarer - Debat

Det afsluttende plenarmøde

- Hr. Vladimír ŠPIDLA, *EU Kommissær for Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Lige Muligheder*
- Fru Romana TOMC, *Minister, Ministeriet for Arbejde, Familie og Sociale Anliggender, Slovenien*
- Hr. Martin HIRSCH, *Højkommissær for Aktiv Solidaritet imod Fattigdom, Frankrig*
- Hr. Marian HOŠEK, *Vice- minister for Social Politik, Sociale Tjenesteydelser og Familie Politik, Ministeriet for Arbejde og Sociale Anliggender, Den Tjekkiske Republik*
- Hr. Ludo HOREMANS, *Formand for EAPN*

INDLEDNING

Baggrund

De Europæiske Møder med Mennesker, der Lever i Fattigdom blev startet op af Belgien i 2001, og har ligget fast på den Europæiske Unions dagsorden siden 2003.

Mennesker, der lever i fattigdom mødtes i Bruxelles for den syvende gang den 16. og 17. maj 2008. 124 delegerede fra 26 lande – mennesker, der lever i fattigdom og social udslusning - tog del i mødet og bød 90 gæster fra nationale ministerier, EU Institutioner, NGOer, akademikere og fagforeninger, velkomne.

Det slovenske formandsskab havde foreslået, at mødet skulle fokusere på 4 emner - sociale tjenesteydelser, tjenesteydelser af almen interesse, boliger og minimum indkomst – fire af de vigtigste søjler i kampen mod fattigdom, der hænger sammen som et puslespil.

Delegerede havde lavet forberedelserne til det 7. møde ved at stille de samme tre spørgsmål til hvert af de fire emner (sociale tjenesteydelser, tjenesteydelser af almen interesse, boliger og minimumindkomst):

- o Hvad fungerer?
- o Hvad fungerer ikke?
- o Hvordan kan tingene forbedres?

Efter et plenummøde, hvor man fastlagde fremgangsmåden, delte de delegerede sig op i syv arbejdsgrupper, hvor de nationale forberedelser blev brugt som baggrund for udveksling og diskussion. Arbejdsgrupperne afsluttede arbejdet med en rapport med anbefalinger, som blev fremlagt på et plenum møde. Her blev forslagene kommenteret og diskuteret.

Denne rapport opsummerer først de vigtigste budskaber fra de delegerede til mødet, derefter resultatet af møderne om proceduren fulgt af talerne ved åbningsplenum, et resumé fra arbejdsgrupperne med uddrag fra det nationale forberedelsesgrundlag, forslag og anbefalinger, kommentarer og diskussioner fra plenummøder, og til sidst afslutningstalerne.

Om baggrunden for det 7. mødes indhold

Fru **Vesna LESKOSEK** (Ordstyrer for det 7. møde), fra Fakultetet for Socialt Arbejde, Ljubljanas Universitet, Slovenien, bød deltagerne velkommen og gav baggrunden for mødet ved at opsummere hovedindholdet i de fire emner.

Sociale tjenesteydelser gennemfører den politik som regeringer på nationalt eller regionalt niveau har udformet. Politik giver adgang eller forhindrer adgang til tjenesteydelser og programmer, og fysisk tilgængelighed er vigtigt, f.eks. offentlig transport, tjenesteydelse nærhed, forhindringer i selve bygningen, o.s.v. En vigtig faktor er den sociale tilgængelighed relateret til de forskellige brugergrupper. Et andet vigtigt aspekt i forhold til tilgængelighed er antallet af bureaukratiske barrierer, der forhindrer gennemførelsen. Bureaukratiske barrierer afspejler ofte strategier for reduktion af sociale rettigheder. En anden faktor er hvordan folk bliver behandlet: bliver de anset for at være et socialt problem, stigmatiseret som ikke-aktive, uintelligente, ude af stand til at klare sig selv, og undgå deres ansvar? Eller bliver de opmuntret til at udvikle sig, udvide deres muligheder? Prøver socialvæsenet at fjerne barrierer for en bedre indslusning i samfundet, behandler de brugerne med respekt og fastholder deres værdighed? Sociale tjenesteydelser kan også være privatiserede, som tit

betyder at de ikke er tilgængelige for alle på samme betingelser, og ofte sættes profit før menneskers værdighed.

Minimumindkomst er en af de vigtigste søjler i kampen mod fattigdom, den, der afgør standarden i et værdigt liv. Derfor foregår der en meget vidtgående debat om hvad der udgør et værdigt liv, og hvordan det kan sikres. Retten til bistand er vundet ved hjælp af arbejdernes kamp og må derfor fordeles på den rigtige måde. Folk, der ikke kan, eller ikke længere kan sørge for sig selv er berettigede til disse rettigheder. Dette bliver ofte overset og det sædvanlige omkvæd er, at folk bliver afhængige af bistand og dermed mister motivationen til at søge arbejde. Sådanne diskussioner kan ende med at bistanden bliver afskaffet, eller midlerne formindsket for at øge presset på folk til at søge arbejde. Men, erfaringerne har vist, at nedsætte bistanden faktisk øger fattigdommen uden at øge beskæftigelsen. Kulturel og økonomisk fremgang sætter højere standarder for et liv i værdighed, som alle er berettigede til, hvad enten det opnås ved hjælp af arbejde eller ej. Mennesker lever ikke i fattigdom fordi de har valgt det. Årsagerne til fattigdom skal søges i strukturelle karakteristika, som er udformet af politik. Derfor har staten en forpligtigelse til at tage et ansvar for at folk har en anstændig eksistens. Indførelsen af minimumsindkomsten er et effektivt instrument for dette. Det må også understreges, at flere og flere mennesker som indvandrere, papirløse indvandrere, hjemløse og andre uden de rigtige papirer bliver udelukket fra adgang til sociale tjenesteydelser.

Boliger er ikke blot et spørgsmål om at skaffe folk tag over hovedet, men derimod et hjem der garanterer sikkerhed og stabilitet. Et hjem er et privat rum, hvor man kan bevare sin værdighed, genvinde sin styrke, hvile sig, dyrke sine fritidsinteresser, vedligeholde sociale bånd, og bevare minder fra før ved de ting man har der. Alt dette hører med til sikkerhed og holder den konstante optagethed af de grundlæggende eksistensproblemer i skak. At have vand, elektricitet og opvarmning til rådighed giver tid og energi til andre ting. Uden disse nødvendigheder, bliver det en daglig, ubehagelig opgave blot at tænke på den fundamentale overlevelse: hvordan bliver man vasket, hvor kan man sove, hvor kan man opbevare sine personlige ejendele, hvor får man energi fra til at komme igennem dagen. Boligpolitik er derfor et af de vigtigste aspekter i at reducere fattigdom, for den gør os i stand til at lægge energi i andet end at finde ud af hvor vi kan få mad, hvor vi kan sove o.s.v. At have et hjem gør os i stand til at tænke på at finde et job, uddannelse, oparbejde færdigheder o.s.v. Årtiers erfaringer har vist, at boligmarkedet i sig selv ikke giver anstændige boliger for mennesker der er - eller er tæt på - at være fattige. Staten bør derfor forvalte sin boligpolitik med bevidstheden om, hvor vigtigt et hjem er i ethvert menneskes liv. Staten må spørge sig selv om hvilke karakteristika for anstændige boliger der er sørget for, for de mennesker der bor i deres land.

Lige så tydeligt, som det fremgår fra applikationen til arbejdsgrupperne, er tjenesteydelser af almen interesse i et vist omfang, en skjult søjle af fattigdom, for påvirkningen er ikke tilstrækkeligt undersøgt og heller ikke den almindelige bevidsthed om, hvilken betydning de har. Dette manglende kendskab er der, fordi de manglende elektricitets- og vandforsyninger ofte er begrænset til grupper på landet og marginaliserede byområder, hvor det store problem er mangelen på et tag over hovedet og infrastruktur. I den senere tid er dette problem også dukket op i nedslidte boligområder hvor der bor indvandrere, ældre mennesker, Romaer, hjemløse og andre udsusede grupper. Tjenesteydelser af almen interesse omfatter busser og tog, som i disse tider med flex-ansættelser, er vigtige for at finde og beholde et job. Ikke mange kan håbe at finde arbejde, der hvor de bor. Flere og flere må pendle i adskillige timer hver dag for at komme på arbejde. Dette er også en tid hvor butikkerne har en tendens til at koncentrere sig i indkøbscentre - ofte langt væk fra boligområderne. Offentlig transport er essentiel for de mennesker, der bor i bycentre eller

fjerntliggende forstæder, og endnu mere for dem, der bor i landområder, hvor der er problemer med adgang til tjenesteydelser som sundhedsvæsen og uddannelse.

Alle disse problemer har brug for at blive diskuteret vidt og bredt. De foregående møder har vist, at vi ikke kan regne med at opnå resultater og forandringer med det samme, men det er vigtigt, at der bliver oprettet en dialog imellem mennesker, der virkelig kender noget til fattigdom og dem, der planlægger programmer og politik, for at hjælpe til med at formindske ulighederne. Jeg er sikker på at dette møde vil hjælpe til med at opnå dette.

ERKLÆRING FRA DET SLOVENSKE FORMANDSSKAB TIL RÅDET
(Luxembourg, den 9. & 10. juni, 2008)

Det slovenske formandsskab, med hjælp fra den Europæiske Kommission, den belgiske regering og det Europæiske Anti-Fattigdoms Netværk (EAPN), organiserede det syvende Europæiske Møde med Mennesker, der Lever i Fattigdom i Bruxelles den 16. og 17. maj 2008.

124 delegerede fra 26 lande deltog i mødet, så vel som 90 gæster fra de nationale ministerier, EU Institutioner, NGOer, akademikere og fagforeninger.

Dette års møde fokuserede på fire søjler i kampen mod fattigdom: tjenesteydelser af almen interesse, sociale tjenesteydelser, boliger og minimumindkomst. Følgende er nogle af de nøglebudskaber og anbefalinger, der blev fremhævet af de delegerede ved det syvende møde.

Tjenesteydelser af almen Interesse (TAI), som der er adgang til og som kan betales, er essentielle for et anstændigt liv og for respekten for de fundamentale rettigheder. Mange af de delegerede udtrykte store vanskeligheder med adgang til sådanne tjenesteydelser. Energifattigdom blev diskuteret som et særligt eksempel. De største bekymringer drejede sig om påvirkningen af de stigende energi- og andre brugspriser på folk med en lav indkomst. De delegerede talte om det uacceptable i at være tvunget til at vælge imellem opvarmning og mad. De vigtigste anbefalinger fra de delegerede inkluderede:

- Adgang, der er til at betale, til energi og andre basis tjenesteydelser må garanteres som en fundamental rettighed.
- Medlemsskaberne bør garantere adgang, der er til at betale, til alle essentielle tjenesteydelser ved hjælp af forholdsregler så som regulerede prissystemer, garanteret adgang til en minimumpakke af tjenesteydelser, forbud mod afbrydelser, osv.
- Det foreslåede Europæiske Charter om Energiforbrugernes Rettigheder skal inkludere sociale standarder og være juridisk bindende. Charteret skal være et redskab til at beskytte forbrugerne.
- Energifattigdom må anerkendes som et hovedproblem, som EU må handle enigt og hurtigt på, især i lyset af de stigende energipriser. Dette bør omfatte en indsats for rimelige priser og energieffektivitet, og kædes sammen for at sikre en tilstrækkelig minimumindkomst.
- Forståelig og tilgængelig information skal gives gennem en betjening ansigt til ansigt, i stedet for at afhænge af elektroniske midler, som er diskriminerende for folk med lave indtægter, men også for at sikre frie uafhængige råd, og effektive klage procedurer.
- Effekten af liberaliseringen af markeder, inklusive indflydelsen af Tjenesteydelses Direktivet, skal hurtigst muligt evalueres for at vurdere den sociale påvirkning på mennesker, der lever i fattigdom og social udstødelse.
- Mennesker, der lever i fattigdom skal være med i udviklingen, gennemførelsen og evalueringen af den politik, der er relateret til TAI, hvis der skal laves en sand vurdering af hvor vidt TAI og det indre markeds aktuelle funktion støtter social indslusning.

Sociale tjenesteydelser er vigtige tjenesteydelser som støtte til den sociale indslusning af fattige mennesker og skal være tilgængelig, af god kvalitet og garanteret for alle. Det indre markeds rettigheder må ikke have prioritet over fundamentale rettigheder og må ikke blande sig i medlemsstaternes pligt til at organisere tilgængelig socialhjælp, som passer til behovene i lokalsamfundene. Retten til socialhjælp er anerkendt i Charteret for Fundamentale

Rettigheder, men denne ret er gradvist blevet mere og mere vanskelig af opnå på grund af diskriminerende kriterier, kontrakter og sanktioner. De vigtigste forslag fra de delegerede var:

- Retten til adgang til sociale tjenesteydelser af god kvalitet må garanteres.
- Sociale tjenesteydelser skal være til at betale, af god kvalitet og fortløbende. De skal kunne dække de virkelige behov og de behov, der udvikler sig under skiftende omstændigheder igennem hele livet for mennesker, der lever i fattigdom og social udslusning.
- Alle har ret til lige behandling på en værdig måde og adgang til sociale tjenesteydelser uden nogen form for diskrimination.
- Information og råd skal være til rådighed for alle mennesker, som en forpligtigelse, og på en måde der er tilgængelig for mennesker med en lav indkomst, det vil sige gennem de lokale tjenesteydelser.
- Adgang til et kvalificeret sundhedsvæsen og til en bolig, der er til at betale, må meget hurtigt forbedres.
- Der må nedsættes et europæisk observatorium for sundhed og fattigdom.
- Den nye måde med at lave individuelle kontrakter mellem klienter og leverandører af sociale tjenesteydelser bekymrer fattige mennesker. Der må handles for at sikre at disse kontrakter ikke er diskriminerende.
- EU bør indføre kvalitetsstandarder, der sikrer at medlemsstaterne garanterer adgang til sociale tjenesteydelser af kvalitet, der er til at betale.
- Nationalregeringerne skal garantere at sociale tjenesteydelser er effektive i overensstemmelse med EU standarder.
- Sociale tjenesteydelser skal koordineres, implementeres og evalueres lokalt.
- Hvis menneskerettighederne respekteres skal folk, der lever i fattigdom, strukturelt inddrages i deltagermekanismer på alle niveauer. Deltagermodeller for politisk udvikling og gennemføring skal aktivt støttes og hjælpes i EU og af de nationalt finansierede mekanismer.

Bolig og husly er en fundamental rettighed, der må anerkendes af EU. De delegerede lagde vægt på, at en bolig er mere end fire vægge og at folk har behov for et godt miljø med gode tjenesteydelser for at kunne leve i værdighed. De særlige vanskeligheder i forhold til en bolig og husly for hjemløse, stofmisbrugere og mennesker med mentale sundhedsproblemer blev fremhævet, så vel som eksempler på vellykkede boligprojekter, der var rettet mod sådanne grupper ledet af NGO'er og som direkte involverede de mennesker det drejede sig om.

De delegerede var yderst bekymrede over de vanskeligheder som indvandrere stod over for i forhold til boliger. Der blev også påpeget, at handicappede har specielle boligbehov for at sikre deres ret til et uafhængigt liv. Der blev påpeget, at i mange medlemsstater medførte de stigende boligudgifter og procentdelen af den disponible indkomst folk måtte betale for en bolig, vanskeligheder for store dele af samfundet. Selvom det blev anerkendt, at boliger først og fremmest er et medlemsstats anliggende, mente deltagerne, at der var behov for at der skulle gøres en større indsats gennem samarbejde i EU, for at tage fat på problemerne med adgang til en bolig. De vigtigste forslag fra de delegerede var:

- Det er nødvendigt at inddrage NGO'er og de mennesker, der er direkte berørte af boligproblemer for at kunne tage sig af de virkelige behov som hjemløse og mennesker med boligproblemer har.
- Det er nødvendigt med finansiel støtte til at bemyndige hjemløse til at kunne tale for sig selv og til at hjælpe NGO'er med at reagere på boligproblemerne.

- Der skal laves strategier og nationale handlingsplaner til at tage sig af bolig – hjemløse problemer.
- Bolig og hjemløshed bør være fokus for et tematisk år i EUs indslusningsstrategi.
- Det er en meget vigtig del af en vellykket strategi for boligproblemer, at der findes offentlige og socialboliger.
- Den Europæiske Strukturfond skulle hellere støtte adgang til vedvarende boliger, der er til at betale.
- Medlemsstaterne bør sætte mål for den procentdel af den disponible indkomst, som folk skal betale for deres bolig.
- Skattepolitik bør modarbejde spekulation i boligmarkedet, og at huse efterlades tomme.
- Det er meget vigtigt, at der ikke diskrimineres i adgangen til en bolig. EU lovgivningen om dette bør styrkes og gennemførelsen af den strengt overvåges.

Minimumindkomst projekter skal være til rådighed i alle EUs medlemsstater og skal anses som en rettighed, idet man anerkender at værdighed faktisk koster penge, så vel som, at det er en vigtig investering i fremtiden for samfundet. De vigtigste forslag fra de delegerede var:

- Minimumindkomst må anses som et dynamisk værktøj, der med lethed kan bruges af mennesker i nød til at ændre deres liv.
- Minimumindkomst er en investering til at forbedre indslusningen af folk, idet man erkender, at beskæftigelse ikke er den eneste måde for indslusning.
- Deltagerne insisterer på, at der er brug for en forbedring af information om og adgang til minimumindkomst. De administrative procedurer bør forenkles, være mere gennemskuelige, og mere respektfulde med hensyn til de personer det drejer sig om (for eksempel ved at man kun skal ansøge på et sted, og dermed undgår at folk skal gentage deres historie mange gange).
- Minimumindkomst handler ikke kun om penge, men også om adgang til sundhedsvæsenet, kultur... og andre ressourcer, som er nødvendige for et liv i værdighed.
- Minimumindkomst skal være i overensstemmelse med de virkelige leveomkostninger, hvor der tages hensyn til prisstigninger, i forhold til de enkelte landes standarder, og med reference til, hvad folk ved de faktisk har brug for. De sociale NGO'er har en særlig rolle med hensyn til at hjælpe til med at finde en måde der kan definere en 'kurv med varer', som er nødvendige for et liv i værdighed.
- EU bør være ledende i anerkendelsen af at minimumindkomst er en fordel og et middel, i stedet for blot en udgift, og bør undgå at stigmatisere minimumindkomstplaner som 'passive foranstaltninger'.

De delegerede fremhævede behovet for at disse fire søjler var synlige i kampen mod fattigdom og social udslusning. De understregede desuden behovet for at komme i kontakt med medierne for at give et nøjagtigt billede af, hvad fattigdom i virkeligheden er, og for at ændre negative forestillinger om 'dovne mennesker, der ikke vil arbejde'. De delegerede insisterede på, at det er absolut nødvendigt at støtte medvirken af folk, der lever i fattigdom, for at overvinde disse negative stereotyper, og at anerkende deres intelligens og værdifulde erfaringer, og deres evner til at bidrage med konstruktive forslag.

De delegerede anmodede om, at der skulle udarbejdes redskaber til evaluering, for at kunne måle fremskridtene fra møde til møde. De fremhævede også behovet for en evaluering af indflydelsen af den aktuelle EU indslusningsstrategi i forberedelserne til EU Året mod Fattigdom og Social Udslusning, 2010.

Formandskabets forslag:

Formandsskabet støtter synspunktet om, at deltagelse af mennesker, der lever i fattigdom er af stor betydning og anmoder om, at der gøres en større indsats for at støtte denne deltagelse.

Formandsskabet opmuntrer medlemsstaterne til at tage hensyn til de budskaber og forslag, som de delegerede har givet udtryk for på det 7. møde - som hensigtsmæssige for de Nationale Handlingsplaner for 2008 – 2011, i deres Nationale Reformprogram og i opfølgningen på den aktive indslusnings kommunikation.

Formandsskabet opfordrer Kommissionen til at tage hensyn til synspunkterne udtrykt af de delegerede på det 7. møde - i deres arbejde på tjenesteydelser, i udkastet til principperne om aktiv indslusning, i arbejdet med opfølgningen på Lissabon Strategien, i den Åbne Koordineringsmetode om Social Beskyttelse og Social Indslusning, og i forslagene til den fremtidige Sociale Dagsorden.

Formandsskabet opfordrer alle deltagerne og gæsterne til at udbrede resultaterne og erfaringer fra dette 7. møde så vidt og bredt som muligt, og at gøre en større indsats for at vise hvorledes resultaterne fra disse møder medvirker til udvekslingen af viden og erfaring, udarbejdelsen af handlinger til at bekæmpe fattigdom og social udslusning på alle planer og den fortsatte udarbejdelse af politik til at udrydde fattigdom og social udslusning.

Comment [E1]: For translations: 1st option.